

**MEMÒRIA
DEL SEGUIMENT ARQUEOLÒGIC
DE L'ENDERROC DE LA
FÀBRICA VELLA**

SALLENT, BAGES

Sallent, 2015

**Direcció tècnica
Eduard Sánchez Campoy**

Promotor:

SUMARI

1. Fitxa tècnica
2. Introducció
3. Situació
4. Seguiment de l'enderroc
5. Conclusió. Situació actual
6. Reportatge fotogràfic

1. Fitxa tècnica

DENOMINACIÓ:	Enderroc Fàbrica Vella de Sallent
EXPEDIENT:	Expedient: 747 K121 N642 2014-1-11.242
MUNICIPI:	Sallent
COMARCA:	Bages
COORDENADES UTM:	X=407985 m Y=4631168 m Z: 273 m snm.
CRONOLOGIA:	Contemporània
PARAULES CLAU:	Fàbrica tèxtil
RESUM:	Seguiment obra enderroc
DATES	16 al 23 de febrer de 2015
TIPUS	Fàbrica tèxtil
D'INTERVENCIÓ:	Preventiva
PROMOTOR:	Ajuntament de Sallent
DIRECCIÓ:	Eduard Sánchez Campoy

2. INTRODUCCIÓ

L'antic complex fabril tèxtil conegut amb el nom de Fàbrica Vella de Sallent és, i fent justícia a la seu nom, una de les fàbriques de riu més antigues de la conca del Llobregat. Des d'inicis dels anys 70 del segle XX entrà en una ràpida decadència fruit de la crisi tèxtil a casa nostra, i malgrat els intents de recuperar-ne els espais per a ús industrial o de magatzem, la situació a finals dels anys 80 del mateix segle era de una total degradació i abandonament. L'incendi que es produí el 20 de novembre del 2006 arruïnà físicament l'edifici i generà un col·lapse important de bona part de les estructures arquitectòniques. Després d'algun tempteig per tal de fer algun projecte de recuperació de l'edifici fet el 1992 i després de l'incendi del 2006 en que col·lapsà bona part de l'edifici, l'Ajuntament de la vila de Sallent s'ha proposat recuperar l'espai per a ús de la població. En l'actualitat s'estan fent les pertinents gestions urbanístiques i projectes per tal de reedificar en el lloc de la Fàbrica Vella, habitatges tutelats, una residència de gent gran i un centre de dia. El projecte vol ser respectuós amb la imatge històrica de Sallent i és en aquest marc que l'Ajuntament de Sallent encarregà un informe històric i arqueològic que fou elaborat el 2013.

L'actual edifici de la Fàbrica Vella de Sallent es troba inclòs dins el llistat d'edificis i elements que per la seva singularitat o pel seu valor històric i artístic es troben protegits, a l'article 16 de la normativa del POUM (E48). Per altra banda, cal indicar que aquest edifici no forma part dels Béns Culturals d'Interès Nacional (BCIN) o Béns Culturals d'Interès Local (BCIL) Davant d'aquesta situació i tenint en compte que l'edifici està inclòs en el llistat de béns a protegir com a "Edifici Fàbrica Vella i xemeneies", concretament així consta al punt 48, de l'article 16. "Catàleg de béns a protegir", del Text Refós del POUM, sense que fins al moment es disposi del propi Catàleg de Béns a protegir, es va sol·licitar un informe al Departament de Cultura a les Comarques Centrals, com a mesura cautelar per si s'havia de seguir algun procediment especial de descatalogació en relació a l'inici del procediment d'enderroc previst.

En data 11 de desembre de 2012 el Departament de Cultura de la Direcció General del

Patrimoni Cultural dels Serveis Territorials a la Catalunya Central va emetre informe, en el que s'informa favorablement de la intensió d'enderroc parcial de la Fàbrica Vella de Sallent i la correcta tria de les part a mantenir, amb la condició de modificar l'article 16 del POUM mentre no es redacti el Pla Especial del Catàleg de Bens a Protegir, del qual encara no es disposa. Així mateix, es condicionà a realitzar una intervenció arqueològica preventiva d'acord amb la legislació vigent.

De l'informe esmentat es desprenen unes mesures correctores que s'han aplicat en la fase d'enderroc consistents en:

Elements a conservar

- Turbina antiga.

Elements a documentar

- Sala de calderes i carbonera del conjunt de la fàbrica est
- Canal d'instal·lacions
- Canal soterrat que nodria la turbina antiga
- Sala de la màquina de vapor del costat del riu Llobregat

Seguiment arqueològic

- Seguiment del desenrunament de la fàbrica amb l'objectiu de documentar els elements esmentats anteriorment o d'altres de nous que ens són desconeguts
- Seguiment arqueològic de la zona de la fàbrica oest (costat riu) amb l'objectiu de documentar la sala de calderes i carboneres d'ubicació no determinada

3. SITUACIÓ

La Fàbrica Vella fou construïda i es troba encara avui a l'aiguabarreig entre el riu Cornet i el riu Llobregat, en un angle que formen ambdós i al costat nord del primer. En el seu origen la fàbrica estava delimitada pels costats sud i est pel riu Cornet i a ponent pel Llobregat en una posició quasi peninsular i ideal per aprofitar la força habitual les aigües del Llobregat i ocasionalment fins i tot del riu Cornet. La partida de terra on es construí la referida fàbrica és coneguda per documents antic com “fuerte Pio”¹. L'aspecte topogràfic actual és sensiblement diferent al que era al segle XIX i fins ben entrat el XX. El riu cornet no estava canalitzat ni cobert i el nivell de circulació actual pel costat sud de la fàbrica hi discorria la llera del riu Cornet, avui ocupat per un ample vial (Av. Pau Casals) que s'obre al pont nou o de la Concòrdia que permet superar el riu Llobregat.

¹ AHCM. Protocol notari Esteve Ferrussola, 1806-1807, folis (1806) 127,129 i (1807) 63.

4. SEGUIMENT DE L'ENDERROC

Abans d'iniciar l'enderroc s'hagué de desmuntar 9 metres de la part superior de la xemeneia de la fàbrica est per raons d seguretat. Aquesta s'ha previst de reconstruir-la pròximament.

El seguiment ha consistit en la vigilància del procés d'enderroc i la prevenció per al compliment de les mesures correctores. Aquestes s'han complert en llur totalitat i es pot dir que s'han superat.

Elements a documentar	Elements conservats
Turbina antiga	conservat
Sala de calderes i carbonera	conservat
Canal d'instal·lacions	conservat
Canal de la turbina antiga	conservat
Sala de la màquina de vapor (costat riu)	conservat

Aquest elements s'havia previst documentar-los, però les circumstàncies de l'enderroc no ho ha permès, però el fet d'haver-los conservat íntegrament permetrà documentar-los en la fase posterior de projecte constructiu. Això pot permetre integrar-los en la nova construcció com un valor afegit i en algun cas potser podrien ser visitables. En conseqüència no hi ha hagut cap nova aportació a la informació ja coneguda en l'informe elaborat el 2013.

A més dels elements esmentats s'ha conservat la torre de l'escala est d'accés a la fàbrica que s'integrarà també en la nova edificació.

Observacions d'interès històrico-arqueològic.

Un dels aspectes a remarcar és el fet que el seguiment de l'enderroc ha confirmat les diferents fases d'evolució arquitectònica que s'havien detectat en l'estudi arqueològic anterior. Solament podem afegir que la sala de la màquina de vapor de la fàbrica est estava molt transformada. Hem observat que els forjats no eren originaris i que fou recrescut l'edifici en un nivell, tal com ens demostra el fet que la xemeneia estava exempta en origen

Memòria del seguiment arqueològic de l'enderroc la Fàbrica Vella

en la seva part alta, tal com i es pot observar en la cornisa motllurada fins ara amagada pel recreixement de l'edifici.

En relació al canal de la turbina antiga no hi hem pogut accedir doncs no s'ha trobat cap accés practicable.

Edifici de la màquina de vapor (fàbrica costat est)

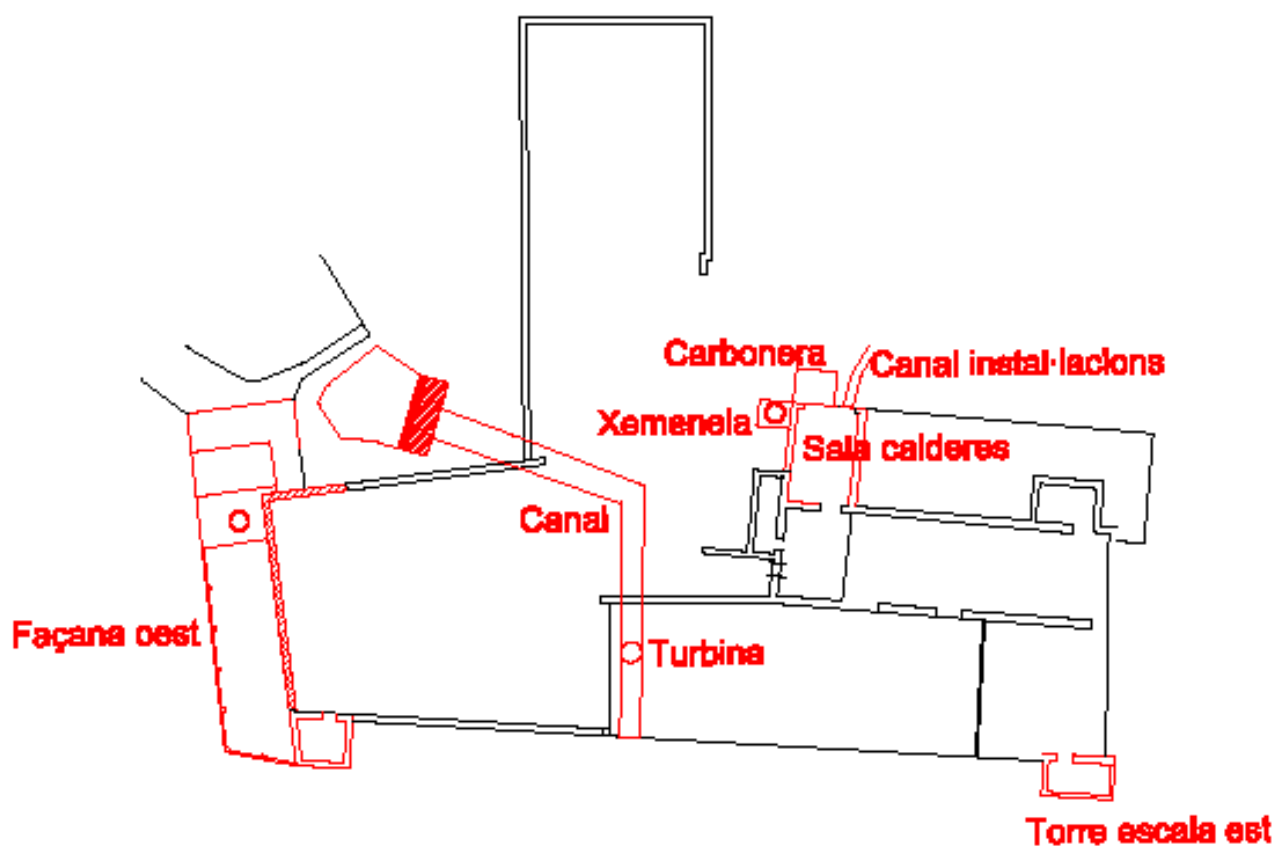
Sota l'edifici es conserva la sala de calderes. La línia blanca senyala la disposició primitiva de la coberta

5. Conclusió. Situació actual

En l'actualitat de la fàbrica Vella es conserven tots aquells elements previstos: xemeneies, façana de ponent (del riu) i turbina *in situ*. S'hi han afegit: la torre de l'escala est, el canal de la turbina, la sala de calderes, la carbonera i el canal d'instal·lacions.

Restava per fer en un futur immediat la documentació gràfica dels elements conservats i l'estudi per a la seva conservació i/o integració en el projecte constructiu. També es preveu la reconstrucció de la xemeneia est.

En vermell els elements conservats

6. Reportatge fotogràfic

Memòria del seguiment arqueològic de l'enderroc la Fàbrica Vella

Vistes ala nord

Detall porta (1842) torre escala est

Memòria del seguiment arqueològic de l'enderroc la Fàbrica Vella

Antic edifici de la maquina de vapor, fàbrica est.

Torre escala est

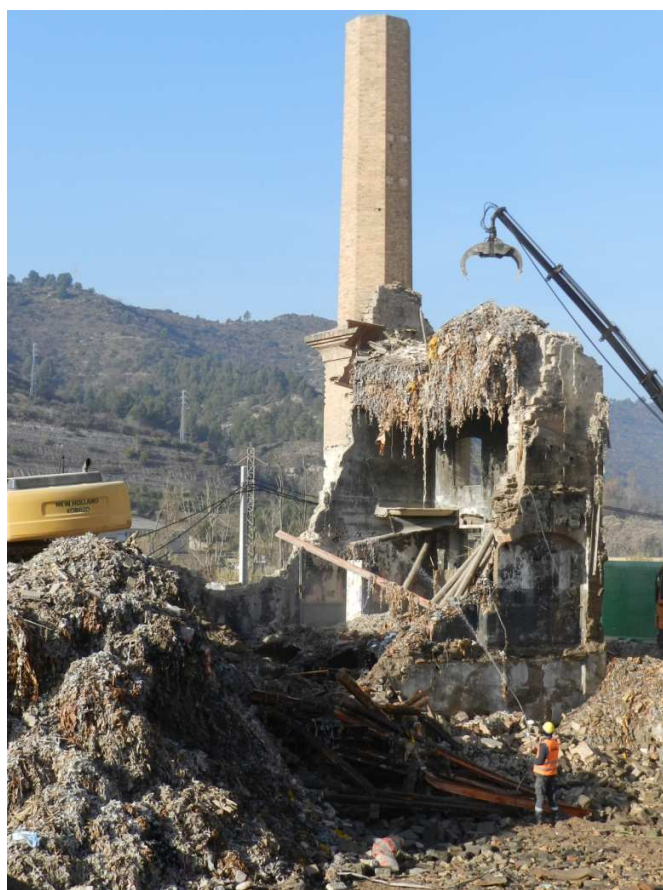
Memòria del seguiment arqueològic de l'enderroc la Fàbrica Vella

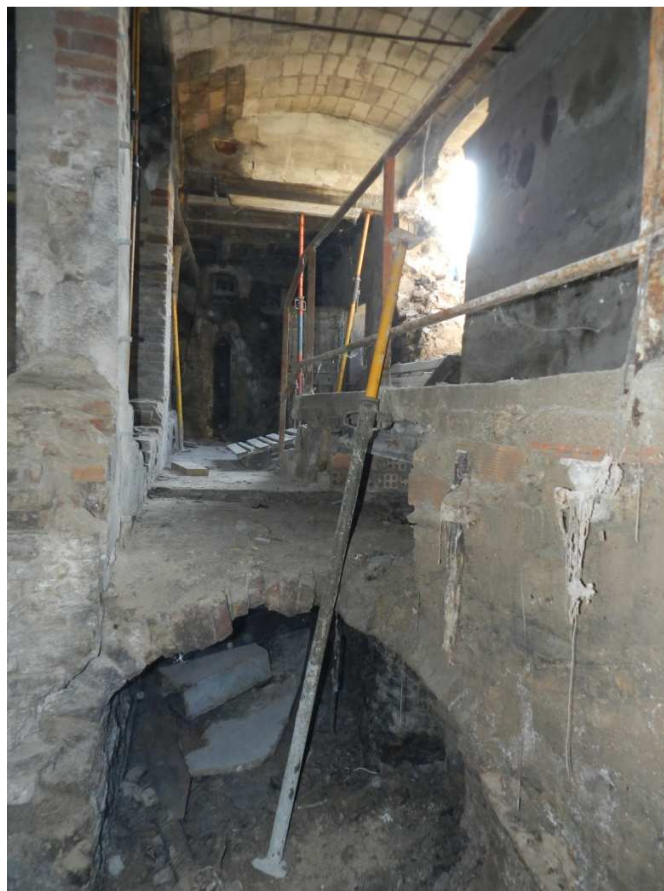

Memòria del seguiment arqueològic de l'enderroc la Fàbrica Vella

Memòria del seguiment arqueològic de l'enderroc la Fàbrica Vella

Sala de calderes, abans de la caiguda de la volta

carbonera

Sala de calderes, abans de la caiguda de la volta

Sala de calderes, abans de la caiguda de la volta

Sala de la turbina

Sala de calderes, després de la caiguda de la volta

Xemeneia est

Vista estat actual